

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

LXXII. De verbis Psal. I. Beatus vir qui non abiit &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

sus carnem & sanguinem, sed adversus principes & potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitia, in celestibus. Sub jugo Pharaonis fiunt lutea opera, id est, dissoluta & sordida. Ab ipso dantur paleæ, id est leves cogitationes. Palearum est leviter accendi, & in momento consumi. Sic & malæ cogitationes à diabolo immissæ cito in mentibus nostris accenduntur, carnis mollitie consentiente. Sed si viriliter studeamus resistere, Deo juvante protinus extinguuntur. Paleis accensis coquebatur lutum, & solidabatur in lateres: & pravæ cogitationes quæ sunt lutum, paleis delectationis accenduntur. Quæ cum transeunt in actum, tunc decoquantur: cum vero ducuntur in consuetudinem, tunc solidantur.

S E R M O LXXII.

Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum ^a. Pii sunt qui in Deum credunt, & ipsum colunt. Est enim pietas cultus Dei ^b. Hic autem cultus in tribus consistit, fide, sp̄e, & charitate quæ sunt invisibilia. His tribus carent impij qui Deum non colunt; & quorum consilium est visibilia invisibilibus, terrena cœlestibus præponere. Horum caput & princeps est diabolus, qui primus à pietate recessit, & impius factus etiam homines in paradiso positos, ab eadem pietate fraude sua dejecit, volens eos habere socios sui erroris, & participes iniquitatis. Ille enim Evam seduxit, & illa virum sibi subdidit. Similiter adhuc dæmon suggerit carni, caro spiritui, & fit impiorum consilium. Dicunt enim sibi invicem: *Omnium nostrum sit unum marsupium* ^c. Ponunt ergo in memoria quasi in marsupio quisque obolum suum: dæmon scilicet suggestionem, caro delectationem, spiritus consensum. Inde tanquam de tymbolo comparant sibi victum competentem. Caro quidem combustionem, ignem scilicet qui non extinguitur: spiritus malam conscientiam, id est, vermem qui non moritur. Dæmon autem emittit utriusque sanguinem.

Ad hoc consilium impiorum itur quatuor modis. Quidam enim trahuntur inviti, alij attrahuntur illecti, alij seducuntur ignari, alij sequuntur spontanei. Istis necessaria sunt quatuor virtutes, per quas armati resistant, ne in consilio eant. Invitis necessaria est *fortitudo*, qua resistant usque ad mortem minis, cruciatibus, & damnis. Illi qui attrahuntur illecti, indigent *temperantia*, quæ reprimit illicita desideria, nec cedit promissionibus, nec emollitur blanditiis. Illis qui seducuntur ignari, est opus *prudentia*, quæ ab utilibus inutilia discernit, & docet quid tenendum, quidve rejiciendum sit. *Iustitia* indigent illi qui sequuntur spontanei. Iustitia est rectitudo voluntatis, quæ nec amat peccare, nec peccato consentire. Iustitia & fortitudo sedem habent voluntatem; quia voluntas justa debet esse & fortis. Est autem

^a Psal. 1. a
bob. 20. juxta
LXX.

^c Prov. 1. b
Consilium im-
piorum cuius
author & sug-
gestor Dæmon.

Quatuor ad
hoc consilium
vie.
Totidem virtutes
in opposita.

Iustitia ordinata qua.

Iustitia virtus generalis, cui ceterae subserviunt.

¶ Psal. 1. a Cathedra pestilentiae, id est, malum exemplum subsistit 4. pedibus.

Eminens eius pars potentia.

Pulvinar eius vana gloria.

Scabellum hypocrisis.

autem iustitia ordinata hoc modo, scilicet mala respuens, bonis meliora praeponeans. Hanc non videtur habuisse Adam, qui malo consentiens, quod utile erat deseruit. Prudentia & temperantia sedem habent in ratione, quia ratio prudens debet esse & temperata. Est quippe prudentia, ratio docta, scilicet a gratia, vitare contagia iniustitiae propter iustitiam. Vitat quidem non solum iniustitiam apertam, sed etiam illa quae sunt aliquo modo contra iustitiam, attendens non quod licet, sed magis quod expedit: vitans divitias & quaedam alia, non quia illicita, sed quia iustitiae solent esse impedimenta. Sed propter quosdam qui ex hypocrisis hoc faciunt, additur, propter iustitiam. Iustitia est perfectio animae rationalis. Aliae virtutes sunt ad eius acquisitionem vel conservationem, fortitudo, temperantia, prudentia, quae iustitiam conservant ne amittatur aut minuat. Postquam vero perfecta est iustitia, & transit in affectum cordis; idem est quod illa tria, quia fortis est, prudens, temperata.

Qui non abiit. Abire pertinet ad illos qui sunt inconstantes, & leviter possunt impelli. Quod quidam volentes evitare, fiunt evidenter obstinati, nullius consilio acquiescentes, propositum suum immobiliiter tenentes: & ideo adjunctum est, *et non stetit*, scilicet, ut nec levis sit, nec obstinatus. Via peccatorum est mundus, vel propria voluntas, quae est superbia, ex qua omnia mala: sicut ex communi sunt bona. *Et in cathedra pestilentiae non sedit*^d, Sedet, qui docet exemplo suo faciens peccare alios. Cathedra est haec, & quatuor pedibus subsistit. Primus pes est malitia; secundus contemptus Dei; tertius irreverentia; quartus astutia. *Malitia* est amare malum, & saporem mali habere: & malum, quia malum est diligere, sicut facit diabolus, & nonnulli iniqui. Sed quia fit aliquando ut tales timeant Deum non timore bono, sed ne incurrant, vel damnum rerum, vel corporis cruciatum: ut amplius fiant mali, contempnunt & ipsum Deum, & fit secundus pes *contemptus Dei*. Item posset fieri ut malum amarent, Deum contemnerent, sed inhiberet eos pudor hominum, cum quibus habitant: ideo ad augmentum mali sequitur tertius pes *irreverentia*, ut nec Deum timeant, nec homines vereantur. Ad consummationem vero malitiae adest quartus pes *astutia*, ut sciant uti tribus praedictis, miscentes oleo venenum, & melli acetum. Eminens pars cathedrae cui sedens inhaeret, est *potentia*. Si enim potens est qui praedicta habet, tunc plurimum nocet, vel si potentem sibi allicere potest, quem consilio suo seducat, & ad malum impellat. Deinde apponitur pulvinar, ut suaviter sedeat. *Pulvinar* fit de levibus pennis avium, significans vanam gloriam, & favorem popularem, quibus homines delectati extolluntur. *Scabellum* pedibus supponitur, ne terram tangant. Tales enim nonnulli terrenas actiones non faciunt, sed spirituales simulant, ut magis decipiant. Horum doctrina est quasi pestilentia, multa loca occupans & vastans. Sed

Sed in lege Domini voluntas eius. Superiori versu dictum est quid sit respiciendum: In hoc autem dicitur quid sit appetendum. In illo dictum est tanquam *declina à malo*: in hoc autem, *& fac bonum*: quod utique est ambulare in lege. Sed quoniam hæc via agitur non gressu corporis, sed affectu mentis: ideo dictum est: *In lege Domini voluntas eius*. Velle enim (teste beato Gregorio) mente ire est. Per hanc viam incedunt, & quasi quendam cursum ducunt tria genera hominum, servus, mercenarius, filius. Trahunt autem eundem cursum jumenta, quorum nomina sunt, comminatio & promissio. Super comminationem servus sedet, super promissionem mercenarius. Horum uterque trahit cursum, alter timore, alter cupiditate, & uterque propriis stimulis impellitur. Solus filius, qui nec timore quatitur, nec illicitur cupiditate, sed spiritu dilectionis agitur, sine labore aut læsione vehitur in curru *f*. *Quicumque enim spiritu Dei aguntur, hi filii sunt Dei*. Habet etiam currus ille quatuor rotas, illas scilicet quatuor animi affectiones notissimas, amorem & lætitiã, timorem & tristitiã. Amat enim, reprobis temporalia, & lætantur cum malefecerint: sed hunc amorem & hanc lætitiã sequitur timor & tristitiã sempiterna. Electi vero quibus dicitur *g*: *Mundus gaudebit, vos autem contristabimini, sed tristitiã vestra vertetur in gaudium*: ponunt primas rotas timorem & tristitiã, posteriores amorem & lætitiã. Iplis enim commutatur timor in charitatem, tristitiã in lætitiã sempiternam.

Ibidem.

Tria hominum genera per viam legis Domini incedunt.

f Rom. 8. c.

g Ioan. 16. d

Notandum autem, quod hæc via legis Domini consummatur sex diebus. Et prima quidem diata est gemitus cordis: secunda confessio oris, tertia largitio propriæ possessionis, quarta labor corporis, quinta abnegatio propriæ voluntatis, sexta contemptus mortis. In septima fit quies ab omnibus prædictis, sperans octavam resurrectionis. *Et in lege eius meditabitur die ac nocte*. In quocunque statu sit homo positus, nunquam recedendum est illi à lege Domini, sed semper in die bonorum non immemor sit malorum, & in die malorum memor sit semper bonorum. Potest etiam per diem & noctem contemplativa & activa vita intelligi, quæ ambæ continentur in lege Domini.

SERMO LXXIII.

De insipientia hominum non timentium, nec diligentium Deum.

Dixit insipiens in corde suo, non est Deus *a*. Deus licet unus sit & unum sit, tamen non sui varietate, sed animi nostri mutatione gustantibus nobis diversos videtur habere sapes. Sapit enim timenti iustitiã & potentiam; sapit amanti bonitatem & misericordiam. Unde & alibi ait idem, iste Propheta *b*: *Semel locutus est Deus, duo hæc audivi: quia potestas Dei est, & tibi Domine misericordia*. Idem quippe est audire hoc quod gustare: quia

* a Psal. 52. a

Deus pro affectuum varietate nobis sapit diversimodè.

Sermones S. Bernardi.

Yyyy

utrumque